

Съфинансирано от Европейския съюз. Изразените мнения и становища обаче са само на автора (авторите) и не отразяват непременно мнението и становището на Европейския съюз. Нито Европейският съюз, нито предоставящият орган носят отговорност за тях.

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОУЧВАНЕ

на знанията, нуждите от
информация и нагласите
на селските стопани към

НАУКАТА

СЪДЪРЖАНИЕ

Обезпечаване на селскостопанската дейност

със знания 4

Характеристики на проучването6

Нагласи към елементи на Общата селскостопанска политика7

Консистентност на резултатите 8

Трудностите пред селските стопани, проблеми за разрешаване9

Достъп до професионални съвети 15

Нужда от информация 16

Източници на информация и знания18

Нагласа към новостите в бранша20

Биоикономиката и изискванията на Зелената сделка ...21

Предпочитания за получаване на информация 22

Нагласи към науката 24

Решение за нововъведения в производството26

Най-важните теми за бъдещото развитие28

Отношение към българската селскостопанска наука...29

ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА СЕЛСКОСТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ СЪС ЗНАНИЯ

01

Прилагането на достиженията на науката и технологиите в селското стопанство има няколко цели: по-висока производителност, по-добро качество, повишени ефективност и конкурентоспособност. Науката модернизира селското стопанство и селските райони и дава принос за гарантиране на продоволствената и социалната сигурност, увеличаването на доходите, решаване на проблеми като интензивен труд, сезонност и намаляване на загубите на реколта. Тя присъства във всички аспекти от производство на високородовни и качествени семена, през адаптиране към климатичните промени до въвеждане на механизация и прилагане на модерни технически процеси.

Благодарение на науката в селскостопанското производство се прилагат високи и цифрови технологии за оранжерийни и мрежови системи за автоматичен и полуавтоматичен контрол, големи данни, изкуствен интелект за управление на реколти и стада, технологии за икономично напояване, включително капково и водна мъгла според времето или измерена влажност или температура, безпочвено отглеждане на растения (хидропоника и др.).

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРОУЧВАНЕТО

Проучването на нуждите от професионална информация и нагласи към науката като надежден източник на ресурси за модернизация, проведено в периода **октомври-ноември 2022 г.**, обхвана в количествената си част респонденти със следните характеристики: **82%** регистрирани земеделски производители, от които **45%** на плодове и зеленчуци, **45%** на зърнени култури, **23%** животновъди, **9%** пчелари, **9%** технически култури и **4%** смесени стопанства. Най-голям брой от участниците са със стопанства с размер над 50 000 евро.

Разпределението по възраст е равномерно, от гледна точка на вида образование **40%** са с образование в аграрните науки, **32%** в икономическите науки и по **9%** в инженерни и природни науки. Разпределението по пол е **50%** жени и **40%** мъже.

В качествената част (групови дискусии) участваха производители на плодове и зеленчуци, включително биологични; зърнено-житни култури; праскови и орехи, череша, сливи, ябълки, круши, а от сектор животновъдство представители на биволовство, свиневъдство, говедовъдство и на селскостопанската наука. Данните са допълнени с информация по трите основни обхванати теми от производители или ръководители, изказана публично в интервюта или на различни форуми чрез метода на медийния скрининг.

НАГЛАСИ КЪМ ЕЛЕМЕНТИ НА ОБЩАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА

Приоритетите в Общата селскостопанска политика на Европейския съюз представляват интерес за голямо мнозинство от производителите - **85%** се интересуват от тях спрямо **14%**, които не се интересуват. Отношението към устойчивото земеделие е **100%** положително.

Този интерес обаче има различни проявления когато се навлезе в конкретиката на приоритетите. Например, от регенеративно земеделие, което е щадящо за природата, се интересуват **68%** спрямо **32%**, които не се интересуват; **55%** са на мнение, че регенеративното земеделие може да намали разходите за обработка на земята, а **45%** са на обратното мнение; **73%** са запознати с постиженията на прецизното земеделие, а **27%** не са. По-голямата част от отговорилите се интересуват от нови бизнес модели в агро-хранителния сектор (**82%**) срещу само **18%**, които не се интересуват.

Предпочитанията към това, което се отглежда, изразени в анкетите, са силно наклонени към традиционни култури за региона (**86%**) и едва **9%** предпочитат нови култури. Това обаче не означава негативна нагласа към новостите в селското стопанство: две-трети (**68%**) от респондентите гледат на тях като на възможност за печалби спрямо една-трета (**32%**), които ги възприемат като риск от загуби.

Сериозни възражения към новите параметри на Общата селскостопанска политика на ЕС имат зърнопроизводителите. По-конкретно става дума за това, че тя залага на постепенна промяна в начина, по който се прави земеделие на континента; на повече площи за биоземеделие; на ограничаване използването на пестициди и торове. От бранша вярват, че тези изисквания ще оскъпят продукцията. В момента реакцията е особено остра заради

проблем с твърде високите цени на торовете, които зависят от цените на природния газ, както и проблем със скъпите горива.

КОНСИСТЕНТНОСТ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Тъй като проучването не е национално представително, получените резултати бяха сравнени с резултатите от други скорошни проучвания, за да се провери наличие на отклонения в данните поради намалената извадка. Най-новото открито е проучване, проведено през 2020 г. сред **80** земеделски производителя от област Пловдив (в рамките на Национална научна програма „Здравословни храни за силна биоикономика и качество на живот“) за установяване на степен на запознатост с основните принципи на биоикономиката. Участниците в това проучване са **60%** от област растениевъдство и **40%** от животновъдство. Според данните във възрастовата структура на стопаните в животновъдството преобладават по-възрастните. Над **50%** са със средно образование, **31%** неаграрно. Във възрастова група 18-40 години обаче преобладават хора с висше аграрно образование. Повечето от участниците не членуват в професионални организации и не получават директни плащания. Сред тези, които получават, растениевъдите са голямото мнозинство.

И в тези резултати преобладава мнението, че достъпът до пазара е труден и ресурсите са ограничени. Около 1/3 от респондентите са оценили риска от засилване на климатичните въздействия в бъдеще. Като стимули за прибягване до ново технологично решение участниците са посочили:

48%

пазарни сигнали

59%

конкурентите

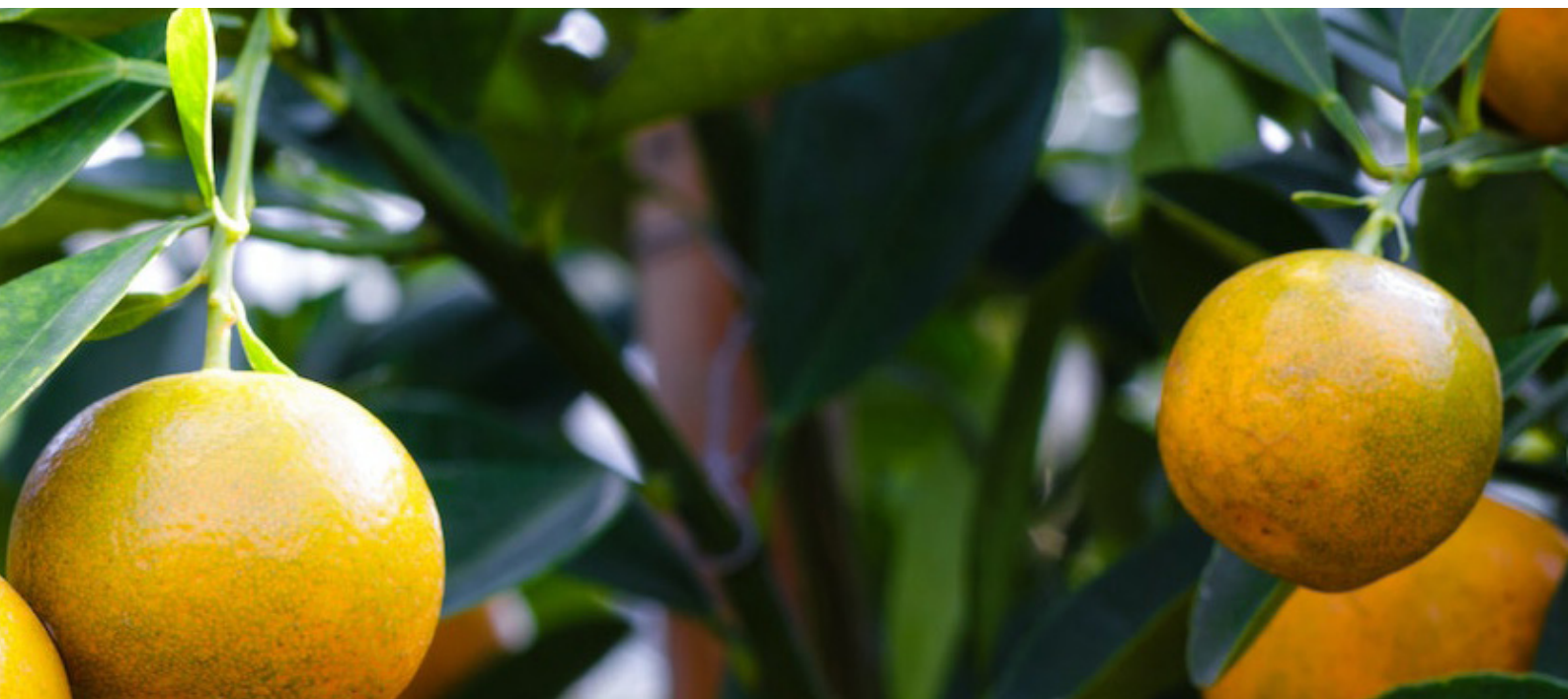
75%

финансови стимули

ТРУДНОСТИТЕ ПРЕД СЕЛСКИТЕ СТОПАНИ, ПРОБЛЕМИ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ

Трудностите съпътстват производителите на плодове и зеленчуци на всички етапи от дейността им. За навлизащите в бранша без опит първият проблем е какво точно трябва или може да се отглежда в дадения район, както и подходящи сортове от гледна точка на особеностите на отглеждането. Често решенията преминават през нагаждане към възможностите:

„някоя година са биологични, някоя година са конвенционални заради сеитбообората и субсидии“.

На много места в страната осигуряването на вода за поливане е сериозен проблем.

В производството на зърнени култури изборът на сортове се определя от пазара. Западните сортове са по-високодобивни от българските, затова голяма част от стопаните се ориентират към западна селекция жито. Добруджанският земеделски институт не съумява да издържи на натиска на чуждата селекция. Фуражната пшеница дава 200 кг повече от декар от хлебната и фермерите я предпочитат, защото реколтата е по-богата и приходите са по-големи. За производителите на ориз най-сериозен изглежда проблемът с поскъпването на азотните торове и препаратите за растителна защита. До голяма степен заради това мнозина се отказват от културата и засяват площите с пшеница, соя, грах или слънчоглед. Също така скокът в цените на поливната вода е голям и поливните съоръжения, които се поддържат от държавната фирма „Напоителни системи“ са в изключително лошо състояние. Както и при другите култури, въпреки че у нас има разработени качествени сортове, производителите сеят основно турски и италиански. И не на последно място са загубени част от досегашните пазари за експорт на продукцията.

Един универсален проблем за стопаните е липсата на работна ръка: **„5-ма стопани се борят за 1 работник, а производството е много трудоемко“**. Повечето машини за беритба, с изключение на тези за ябълките, се използват тогава, когато продукцията се бере за преработка, а не за пазара и търговската мрежа за пресни плодове. Освен това програмите за закупуване на техника трудно достигат до овощарите и зеленчукопроизводителите.

Остър е проблемът и в сектор розопродуцество, където недостигът затруднява прибирането на реколтата всяка година и има отражение не само върху себестойността на продукцията, но и върху качеството на розовия цвят.

Работна ръка липсва и в животновъдството. Според участниците в дискусиите причината е не само, че селата са обезлюдени, но и липсата на интерес към работата в селското стопанство. **„Дейността на животновъда е трудоемка и специализирана. Животните имат нужда от непрекъснати грижи всеки ден, 365 дни в годината - няма отпуски, има ранно ставане и късно лягане, за да могат процесите да се проведат правилно.“** Представителите на сектора подчертаха, че помощите за тях от държавата са недостатъчни, което задълбочава проблема. Животновъдите не могат да си позволят да плащат големи заплати, за да задържат специализирана работна ръка, която се намира много трудно.

Недостигът на работна ръка, както квалифицирана, така и неквалифицирана, е валиден и за зърнопродуцествения сектор. Независимо от това, че заплатите са над средните за страната и всеки зърнопродуцент търси начини за обучи и запази работниците си. Работната ръка е от ключово значение за този сектор, защото ползва скъпа техника, която се изплаща години наред и за нея са нужни добре обучени и квалифицирани кадри.

Сериозен проблем е и реализацията - търсенето на пазара и цените. Към настоящия момент поради поредицата от кризи пазарът е свит, а конкуренцията на европейския пазар е голяма не само от страни членки на ЕС, а и от съседни държави.

При зърнопродуцентите трудностите идват от конкурентния украински пазар. **„Вносът на зърно, пшеница, ечемик, царевица от Украйна не е контролиран по никакъв**

начин. Това е зърно, което те произвеждат с много пониска себестойност от нас, защото те не изпълняват Зелената сделка. Препаратите, които те използват, са забранени у нас от години. Те са много по-евтини, а за нас реколтите излизат много по-скъпо. Няма фитосанитарен контрол, да се види замърсено ли е с пестициди, какви са показателите.“

Макар да не е предмет на това проучване, споменаваме административната тежест като фактор, който затормозява производителите и отнема от времето, което биха могли да отделят за търсене на нови знания и новости в бранша. Става въпрос за текущото налагане на нови правила, нови условия, на които стопаните трябва да отговарят, правила за растителна защита, дневници, договори за отпазъци, документация на програмите. Оплакването е, че всичко това отнема много часове работа без да произвежда осезаем ефект.

Интересен ракурс дава твърдението, че животновъдите не си позволяят достъп до науката, защото мислят, че ще им струва много пари. То подсказва една представа за науката като нещо, което ще им струва време и средства, ако се обърнат към нея, а не като нещо, което ще реши проблеми и ще направи труда им по-облекчен и ефективен. Част от проблема е, че науката не се разпознава като потенциално решение на недостига на работна ръка, който е голяма степен резултат от представата за мръсен и непривлекателен труд. В представите на голяма част от животновъдите тя е нещо далечно и абстрактно, което струва пари без да предлага ясен резултат.

Проучването очерта една системна практика, която представлява препятствие за навлизането на иновации в животновъдството, а именно намаляване на размера на стопанствата. Недостигът на работна ръка принуждава

животновъдните да намаляват поголовието, а малкият брой животни не позволява механизация.

Обикновено дългогодишните фермери си намаляват поголовието и ги правят семейни ферми. В тях нищо ново няма да се случи.

Едни от най-механизираните направления са свиневъдството и птицевъдството. При тях обаче цената на месото оказва голямо влияние заради евтиния внос, на който родното производство трудно се противопоставя. По мнение на производителите българските животински продукти са силно конкурентни по вкусови качества, но не са конкурентни на цена. Селскостопанската академия поддържа родни породи като дунавска бяла и българска мура например, животни с ценни качества и устойчиви на условията на живот у нас, но вносните хибриди се предлагат от търговците на по-ниска цена.

Като най-трудоемко и енергоемко беше посочено млечното животновъдство. Това се изтъква като една от причините много фермери да реорганизират фермите си в месодайни, където има повече мерки за подпомагане.

За зърнопроизводителите е проблем зелената архитектура. Те са изправени пред въпроси, които към момента остават без отговор: Ако след 2023 г. един земеделец откаже да получава субсидии по стратегическия план, ще бъде ли санкциониран? И ако да – на какво основание ще бъде глобен? Друг проблем, който десетки общини и земеделски стопани, е одържавяването на частни и общински земи.

ДОСТЪП ДО ПРОФЕСИОНАЛНИ СЪВЕТИ

Най-често земеделските стопани се обръщат за съвети към асоциациите, в които членуват. Повечето браншови организации предоставят професионални съвети. Там, където производството е окрупнено, по-честата практика е да се наемат специалисти – за развъждане, за хранене и за каквото е необходимо. Такава е преобладаващата практика в свиневъдството и птицевъдството.

Една регистрирана особеност е, че Националната служба за съвети в земеделието не се възприема като надежден източник на съвети въпреки актуалните програми за обучения и информиране, които предлага. В много по-голяма степен на нея се гледа като на източник на информация за мерките, които са предложени от ЕС за подпомагане и на необходимия сертификат. Общата представа е, че обученията не са насочени практично.

Практическите статии за извършване на определени операции в селското стопанство са четени от значително по-голям брой хора в сравнение с новини, интервюта и др. В специализираните електронни агро издания.

НУЖДА ОТ ИНФОРМАЦИЯ

02

Нуждите от информация на производителите в селското стопанство са свързани най-вече с решаване на проблеми в растениевъдството и животновъдството, маркетинг и продажби, възможности за финансиране и добавяне на стойност. В обобщен план се очертават две информационни направления – информация за решаване на проблеми и информация за откриване на възможности.

При мнозинството от респондентите информацията, от която се нуждаят, е свързана със: сортове, спазване на екологичните изисквания и опазване на климата, предпазване от природни бедствия и знание за почвите. Към нея се прибавя също и административна и правна информация, различни видове машини и прикачен инвентар, които да заместят донякъде човешкия фактор, особено в производството на плодове и зеленчуци, болести по животните и растенията, енергоспестяващи технологии, начин на работа с наемните сезонни работници.

Наблюдава се известна хетерогенност на информационните нужди според вида на съответната селска общност.

Като най-разпространен метод за достъп до съвети се налага лично търсене на информация по разнообразни начини, сред които работни срещи и контакти с колеги от сектора. Много от участниците подчертаха, че по официалните институционални канали почти всичко се прави формално, за да бъде отчетено. Информацията, която им е нужна - дали дадено място е подходящо за отглеждането на конкретен вид растения, естеството на отглеждането, процеса – не присъства в официалните източници.

„Нашата наука съществува в едно пространство само за себе си, тя не ни търси, ние не я търсим.“

От гледна точка на производителите засега в земеделието не се използва опита на българските институти. Те обаче са на мнение, че българската наука трябва да работи за запазване на българските продукти и на българския вкус.

Има практики за търсене на опит от чужбина, като пръв естествен избор са съседните държави и в частност Гърция. Представата на българските производители е, че гръцките са много напреднали и има какво да се научи от тях. Купуването на посадъчен материал от там обаче се оказва доста проблематично. Започнало е ползването и на италиански и унгарски консултанти, при които българските производители откриват отговори на ежедневните си въпроси.

ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ И ЗНАНИЯ

Производителите в селското стопанство посочват няколко източника на професионална информация и знания. Това са местен агроном (**53%**), НССЗ (**39%**), доставчик на суровини (**38%**), експерт от научен институт (**29%**) и консултантски фирми (**26%**). В ежедневен порядък обаче те разчитат предимно на разговори помежду си и, видимо и от резултатите от анкетното проучване, доминират установените отношения на местно ниво: с агроном, регионален офис на НССЗ, местен доставчик. Интернет също е широко използван източник, но с условието *„доколкото материалите могат да се принтират“*.

Респондентите в дискусиите заявиха, че най-честата им и непосредствена реакция е да се потърсят отговор в интернет, когато се сблъскат със ситуация, в която не са сигурни как да реагират. Друга честа практика е да попитат колега или ветеринар, чиято практика е наблизо.

Като източник на отговори на практически въпроси бяха споменати и преподаватели от Аграрния Университет в Пловдив и Тракийския университет в Стара Загора и експерти в областните звена на БАБХ, в зависимост от характера на въпроса. За допълнителна информация се ползват и специализирани издания.

Обръщането към официални източници от рода на институции, академичните среди, селскостопанските списания, браншовия съюз/кооператив или селскостопански предавания е значително по-ограничена практика. ДФЗ и ОДЗ са споменати само когато става дума за документация и

административни въпроси. В отделни случаи се прибегва до посещения на специалисти или се искат съвети от колеги в чужбина. Наличието на собствен агроном е изолирано явление. Производителите си дават сметка, че наемането на такъв специалист би било възможно, ако работят в кооператив, но все още съществува сериозна съпротива към кооперирането.

НАГЛАСА КЪМ НОВОСТИТЕ В БРАНША

100% от участниците в проучването са заявили, че следят новостите в своя бранш. За следене на новости се използват *„всички възможни и достъпни информационни източници“*. Преди всичко се прибегва до търсене в интернет, посещават се различни сайтове – специализирани, чуждестранни, блогове на хора, които пишат по темата, защото *„у нас не се публикува нищо ново в животновъдството и на практика няма какво да се следи“*. В интернет се ползват също видео материали, подкасти, статии в социалните мрежи. Интернет сайтовете на институции и на министерството се споменават откъслечно, предимно във връзка с информиране за законодателни и регулаторни новости.

Информация за новости текущо се обменя в личните контакти и разговори с колеги, евентуално през комуникациите на браншовия съюз. Медиите като източник на този род информация отстъпват значително, но все пак се проверяват статии в периодични и специализирани издания, информационни бюлетини, отделни телевизионни предавания. Единични споменавания има на посещаване на

изложения и комуникация и посещения за обмяна на опит с колеги от чужбина.

Специално внимание беше обърнато на навлизането на минималните почвени обработки. *„В нашата кооперация през последните пет години на 30% от площта се прави дълбока оран на 35-40 см. Другите 35% се продълбочават до 55 см, а другата част за есенниците се дискова. Това нещо през три години се завърта, за да може тази технология да си продължи. Целта е с продълбочаването да не създаваме условия за ерозия и по този начин гледаме да опазим почвеното плодородие.“* В същото време стопаните стриктно наблюдават да не торят прекалено, обръщат внимание и на оптималното пръскане на културите, за да може да се опази околната среда и най-вече да произвеждат чиста храна.

Ефектът според тях е видим, особено през последните години и след като започнаха големи засушавания. Те обясняват, че тези минимални обработки създават условия за запазване на почвената влага и по този начин се получават по-добри резултати.

БИОИКОНОМИКАТА И ИЗИСКВАНИЯТА НА ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА

Биоикономиката е непозната за малко над **50%** от изследваната съвкупност, а **56%** са на мнение, че е важно да придобиват знания за нея. Дори онези, които смятат, че са запознатите са на мнение, че имат нужда от повече знания. Очакванията на производителите към биоикономиката са за ограничаване на разходите, по-добър пазарен имидж, по-

добра цена на продукцията, по-ефективно използване на ресурсите.

По въпроса за изискванията на Зелената сделка на ЕС към селскостопанската дейност почти **100%** от участниците от всички категории споделиха, че не са наясно и нямат никаква информация.

„Знаем, че ще има подпомагане в посока да се намаляват пестицидите и ще има подпомагане в посока на това да има някакво опазване на почва, на води – добре, да, но дали това подпомагане ще компенсират реално ангажимента, който ще е насреща – тук аз четейки стратегическия план аз съм много скептична. Не се разбира.“

ПРЕДПОЧИТАНИЯ ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

До голяма степен селските стопани използват традиционни средства за комуникация, които по същество са междуличностни, защото са уместни за техния контекст и спецификата на търсеното съдържание. До модерните информационни средства се прибегва, когато не може да се открие решение. Подчертано се търсят материали за четене, които да могат да се отпечатат, за да са под ръка за справки и с условието „без регистрация“.

Предпочитан е достъпът през мобилно устройство, защото дава възможност съдържанието да се достъпва отвсякъде. Повечето стопани следят специализираните агро издания и подчертават, че *„каквото и да се предложи е хубаво да има мобилна версия“*.

НАГЛАСИ КЪМ НАУКАТА

03

Литературата показва, че убежденията и нагласите на фермерите към новите технологии са най-важните детерминанти за нововъведения в селскостопанската практика. Вероятността за използването им се определя не толкова от обективните характеристики на технологиите, описани в научните публикации, колкото от убежденията и нагласите, които фермерите формират и поддържат.

Колективно фермерите притежават същественото знание благодарение на огромния си опит в опознаването и обработването на една много сложна система. Опитът на фермерите не преминава през контролите на науката, но е формиран през непосредствено наблюдение на начина, по който системата функционира и убежденията им са резултат от ефекта от науката/технологията, който пряко изпитват.

Близо две-трети (**64%**) от участниците в проведеното проучване са заявили, че са запознати с откритията на селскостопанската наука спрямо малко над една-трета (**36%**), които не са запознати. Огромното мнозинство обаче се интересува от тях, а **86%** вярват, че могат да им бъдат полезни в тяхната работа. Изключително висок процент от респондентите (**91%**) мислят, че науката може да помогне на фермерите да се адаптират успешно към екологичните изисквания и същият процент на са на мнение, че използването на данни (метео-данни, характеристики в реално време) прави работата на фермера по-ефективна.

Представители на научните институти заявяват, че немалка част от българското общество смята, че няма нужда от земеделска наука, че може всичко да се внася отвън. В действителност има почти неограничени възможности за внос на семена, посадъчен материал, торове и технологии. Но няма гаранции дали те са приложими в България, дали

растенията от даден сорт ще се адаптират успешно в българските условия.

РЕШЕНИЕ ЗА НОВОВЪВЕДЕНИЯ В ПРОИЗВОДСТВОТО

Когато трябва да вземат решение за нововъведения в производството, производителите се нуждаят от помощ. Необходимата помощ е в различни области, от регулаторна до маркетингова.

На производствен етап се очаква съдействие от страна на институциите за регулация и контрол. Един пример е некоректната практика на разсадниците, които не съблюдават сортова чистота при изпълнение на заявките и така създават огромни проблеми на производителите. Нуждата от маркетингова помощ е почти универсална. Производителите търсят съдействие за намирането на пазари, особено когато експериментират с нови култури (като например шафрана). Помощ им е нужна и за да се запознаят с изискванията на европейските пазари.

Съществува скептицизъм спрямо възможностите на технологиите. Например в производството на ориз.

„Оризът е абразивна култура, която поставя особено високи изисквания пред машините, а заедно с дълбоката кал на полето, това усложнява задачата още повече. Всички сортове ориз се прибират много трудно от гледна точка на мокротата на полето, в което се отглеждат.“

Преобладаващото мнение на участниците е, че резултатите от научните изследвания в България не са видими. Убеждението им е, че до тях не достига полезна информация от научните институти, въпреки че следят за такава.

„Науката трябва да е близо до нас, ние трябва лесно да достигаме до нея и тя лесно да достига до нас. Това трябва да бъде един постоянен процес и да е системно.“

Създава се впечатление, че учените не са заинтересовани резултатите им да достигат до производителите.

Причините за това състояние се търсят не само в учените, но сред самите производители. Те например признават, че между тях няма сътрудничество, което би подпомогнало взаимодействието с науката. А интерес има, защото фермерите искат да си облекчат труда, а също и да решат проблема с работната ръка.

Реалните очаквания към българската наука са свързани с демократизиране на постиженията. И към момента нововъведения се ползват, но само в големите промишлени ферми и не достигат до малките и дори до средните производители.

НАЙ-ВАЖНИТЕ ТЕМИ ЗА БЪДЕЩОТО РАЗВИТИЕ

Мислени през призмата на бъдещо развитие, като най-важни бяха определени следните теми:

Растениевъдство

- ▶ Организационно развитие: подкрепа за млади производители от по-опитните, как се работи със сезонните работници
- ▶ Механизми за пазарната реализация
- ▶ Препарати за растителна защита, които могат да се ползват в биопроизводството
- ▶ Изграждане на дървесни ветрозащитни пояси
- ▶ Опазването на почвите
- ▶ Борба със сланите и пролетното измръзване

Животновъдство

- ▶ Съвременни технологии за отглеждане, селекция и репродукция
- ▶ Себестойност на продукцията и пазар
- ▶ Внедряване на цифрови технологии
- ▶ Разширяване на производството и иновации

ОТНОШЕНИЕ КЪМ БЪЛГАРСКАТА СЕЛСКОСТОПАНСКА НАУКА

Отношението към българската селскостопанска наука е положително, но е всеобщо мнението, че ѝ липсва инициатива. Освен това според участниците *„научните институти и университетите не предоставят новости, защото нямат финансиране и база да правят опити“*.

От науката се очаква да предлага практически решения чрез научни методи, които да дават по-голяма сигурност на производителите. Става въпрос за решаването на спътстващи проблеми като борбата с конкретни вредители, постигане на специфични характеристики на продуктите, предпазване от неблагоприятните климатични условия, намаляване на нуждата от работна ръка.

Например производителите на царевица твърдят, че откакто са забранени неоникотиноидите, има проблеми с теления червей, хоботника и диабротиката, появили са се щурец и ливадна пеперуда.

„За тези неприятели ни трябва добри действащи препарати. Ние търсим варианти и решения. При каламитет трябва да се действа абсолютно бързо“.

Като друга спънка се определя липсата на координация между институциите. Един от посочените примерите е, че няма съответствие между видовете плодове, които науката определя като подходящи за българския климат и онова, което министерството определя за подпомагане.

Документът е създаден в рамките на информационна кампания

„Обща селскостопанска политика: Говори науката“.

Кампанията се осъществява с подкрепата на Генерална
дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“ (DG AGRI)
на Европейската комисия

[HTTPS://CAP.EUROPE.BG](https://cap.europe.bg)

